

U.G. 3rd Semester Examination - 2020

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANH-CC-T-5

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. सरल-सुरगिरा देवनागरीलिप्या च यथेच्छं दश-प्रश्नाः समाधेयाः :
2×10=20
- i) का आसीत् वासवदत्ता? पद्मावती का आसीत्?
- ii) का आसीत् यौगन्धरायणः? तस्य का चिन्ता आसीत्?
- iii) “चक्रवत् परिवर्तन्ते दुःखानि च सुखानि च”—कोऽस्य वाक्यस्य वक्ता? कस्मिन् प्रसङ्गे इदमुक्तवान्?
- iv) “यदि तावदयं स्वप्नं धन्यमप्रतिबोधनम्”—कं प्रति कस्य उक्तिरियम्? कीदृशः स्वप्नः तेन दृष्टः?
- v) ‘अभिज्ञानशकुन्तलम्’ इति नाटके उल्लिखितानि शिवस्य अष्टौ नामानि लिख्यताम्।

- vi) “पुत्रमेवं गुणोपेतं चक्रवर्तिनमाप्नुहि”—कं प्रति कस्य उक्तिरियम्?
- vii) ‘अभिज्ञानशकुन्तलम्’—इति नाटके नान्दीश्लोकः केन छन्दसा विरचितः?
- viii) “परिहासविजल्पितं सखे”—वक्ता कः? ‘सखे’ इति पदेन कः सूच्यते?
- ix) “दुःखं न्यासस्य रक्षणम्”—उक्तेरस्याः प्रसङ्गः निर्दिश्यताम्।
- x) का नाम प्रस्तावना?
- xi) ‘कुलपतिः’ इति शब्दस्य कः अर्थः?
- xii) “अथवा भवितव्यानां द्वाराणि भवन्ति सर्वत्र।”—कथमिदमुक्तम्?
- xiii) विदूषकस्य किं लक्षणम्?
- xiv) कञ्चूकेः लक्षणं किम्?
2. Answer any **four** of the following questions in Sanskrit or Bengali or English: 5×4=20
- i) Translate into Bengali or English (any **one**):
- a) चित्ते निवेश्य परिकल्पितसत्त्वयोगा
रूपोच्चयेन मनसा विधिना कृतान्तम्।
स्त्रीरत्नसृष्टिरपरा प्रतिभाति सा मे
धातुर्विभुत्वमनुचिन्त्य वपुस्य तस्याः॥
- b) गाहन्तां महिषा निपानसलिलं शृङ्गेर्मुहुस्ताडितं
छायावद्भक्तदम्बकं मृगकुलं रोमन्यमभ्यस्यतु।

विश्रब्धं क्रियतां वराहततिभिर्मुस्ताक्षतिः पत्वले
विश्रामं लभतामिदञ्च शिथिलज्यावद्धमस्मद्नुः॥

ii) Translate into Bengali or English (any **one**):

- a) पद्मावती नरपतेर्महिषी भवित्ती
हृष्टा विपत्तिरथ यैः प्रथमं प्रदिष्टा।
तत्प्रत्ययात् कृतमिदं नहि सिद्धवाक्या-
न्युत्क्रम्य गच्छति विधिः सुपरीक्षितानि॥
- b) पूर्वं त्वयाप्यभिमतं गतमेवमासी-
च्छाध्यं गमिष्यसि पुनर्विजयेन भर्तुः।
कालक्रमेण जगतः परिवर्तमाना
चक्रारपंक्तिरिव गच्छति भाग्यपंडक्तिः॥

iii) भवमूतिकृतस्य उत्तररामचरितम् इति नाटकस्य विषयवस्तु
नाट्यवैशिष्ट्यं च आलोच्यताम्।

iv) संक्षेपेण टीका रचयतु (any **one**) :

- a) भहनारायणः
b) भासः
c) कालिदासः
- v) अभिज्ञानशकुन्तलम् इति नाटकमवलम्ब्य सूत्रधारेण सह नट्याः
कथोपकथनम् आलोच्यताम्।
- vi) Discuss in brief the character of यौगन्धरायणः as
depicted in स्वप्नवासवदत्तम्।

3. Answer any **two** of the following questions. One must
be written in Sanskrit with Devanāgarī Script:

10×2=20

- i) a) Explain any **one** of the following in
Sanskrit language with Devanāgarī Script:
6×1=6

सप्रसंग व्याख्या क्रियताम् :

उदयनवेन्दुसवर्णावासवदत्तावलौ वलस्य त्वाम्।
पद्मावतीर्णापूर्णे वसन्तकर्मो भुजौ पाताम्॥

OR

आ परितोषाद् विदूषां न साधु मन्ये प्रयोगविज्ञानम्।
वलवदपि शिक्षितानामात्मन्यप्रत्ययं चेतः॥

- b) Amplify the idea: 4×1=4
सतां हि सन्देहपदेषु वस्तुषु प्रमाणमन्त्रःकरणप्रवृत्तयः।

OR

आर्तत्राणाय वः शस्त्रं न प्रहर्तुमनागसि।

- ii) अभिज्ञानशकुन्तलम् इति नाटके महर्षिः दुर्वासा कुत्र आविर्भूतः
अभवत्? नाट्यगतिनिर्धारणे तस्य भूमिका विस्तरेण
आलोच्यताम्।
- iii) अभिज्ञानशकुन्तलम् इति नाटकस्य प्रथमाङ्कस्य विषयवस्तु
संक्षेपेण आलोच्यताम्।
- iv) भट्टनारायणस्य का रचना प्रसिद्धा? आलोच्यताम्।